

Előzetési feltételek
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve;

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyilttér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíráru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

A parlamenti ellenzék.

A magyar ember ellenzéki természetü vérmérsékleténél fogva és azon szomorú tapasztalatoknál fogva, melyeket a nem alkotmányos kormányok idejében szerzett. Ez időben hozzácsokolt ahhoz, hogy csak az valóban magyar, ami a kormányval szemben ellenzék. Temperamentumá könnyen megvesztegethető akkor, mikor a hatalom képviselőit gúnyolni, bírálni hallja, és mikor szép és csalóka jelszavak csillogása kápráztatja meg szeméit.

Ezért szép, könnyű és halás szerepe van nálunk a parlamenti ellenzéknek, könnyen biztosíthatja magának az ország rokonszenvét: ha szereplését nem pusztán személyi ellentétekre vagy ambíciókra fekteti; ha a kormányt hiven ellenőrzi, hogy nem mulaszt-e el a nemzet életérdekeibe vágó kötelességeket s a kormányzat minden terén ura-e az elvállalt feladatnak; ha szavával figyelmezteti az országot mindannyiszor, mikor a hanyatlás jeleit veszi észre. Tehát nem csak abban ellentétes a kormányon levő párttal, hogy másnak a vezérlete alatt, hanem más elvek alapján is törekszik az állam boldogítására. Olyan ellenzékéről természetesen itt nem

is szólhatunk, amely a tömegek szenvedélyére és oktalan önzésére alapítja parlamenti szereplését.

A nemzeti párt kétszeres rokonszenvel találkozott föllépése és akciói alkalmával; nagy tehetségek és előkelő nevek segítettek e rokonszenvet biztosítani és állandósítani. Honnan van az tehát, hogy ma ezen párt két kiemelkedő alakjának erős támadását, szónoki erővel bőven megrakott akcióját nem kíséri oly általános rokonszenv, mint a „nemzeti” szép jelszóval kötött házasságának mézes heteiben?

A nagy nevek és nagy tehetségek most is megvannak; Apponyi szónoklata ép olyan elragadó, mint akkoron; a pártelnök nagy tudása és általánosan elismert tekintélye semmiféle csorbát sem szenvedett: de egy nincs már meg, a jelszó hitele; erről maga a párt sem beszél már; ezen jelszót a kormány jobban és gyorsabban megvalósította vagy a valóság stádiumába indította, mint Apponyi maga is remélte.

A lefolyt vitában, amikor ez a párt bizalmatlanságát indokolta, nem is hallottunk ezen jelszó további igényeiről. De azt már elvartuk volna ezen előkelő parlamenti nevek viselőitől, hogy mikor

a pártjelszótól így hallgatagon elbucszunk, megadják a kormánynak a bőven kiérdemelt elismerésnek legalább egy részletét.

E helyett elindult a nemzeti párt arra az utra, amelyen az országos rokonszenv, értem a tárgyilagosan gondolkozó és mérlegelő intelligencia rokonszenve többé nem fogja követni. Olyan ideákat szed elő, felszerelése fogyatékoságának érzetében, melyek a tömegben a lehetetlen dolgok után való vágyat ébresztgetik. Ezen téves irány helyett sokkal örömebb látnók e válságos időben együtt működni a szabadelvű párttal a pacifikálás, szanalás, államerősítés és gazdasági kiegyezés nehéz és nagy felelősséggel járó munkáiban.

49851/97. b. m. M. kir. Belügyminiszter.
Körrendelet valamennyi törvényhatóságoknak.

Az ország közegészségi viszonyaira vonatkozólag a törvényhatóságoktól hozzám beérkező jelentésekből és a m. kir. központi statisztikai hivatal időszerű kimutatásából látom, hogy a gümökóros tüdővész (tuberculosis) Magyarország népessége között igen nagy és évről-évre még fokozódó pusztítást visz végbe; — átlagosan minden 100 halálozásnál tíznél többet okoz a tüdővész. Ez oly nagy arányszám, mely jóval túlhaladja

TÁRCZA.

Találkozás.

— H. A.-nak. —

Ha künn az űrben megjelen,
Találkozik két meteor —
Egymásra néznek hirtelen,
De meg nem állnak semmikor.

Egy fényugár üdvözlötök,
Hideg, parányi, büszke jel.
Aztán — az éjből jöttek ők,
S az örök éjbe tűnnek el.

Ki tudja, hogy mely átok ég
Niobe zordon csillagán?
Miért, hogy sorsuk büszkeség,
Hideg fény, örökös magány?

Ha vadvirágos rét felett
Két tarka pille összejön,
— Csapongva, mint a kőpzelet —
Megülnek egy kis rózsátón.

Egy szép, szerelmes rózsaszál
Borítja rájok szirmait,
S a léghen oly sok pille száll . . .
S a földön oly sok rózsza nyit . . .

Ki gondol arra vakmerőn
— Titán lehet csak, vagy botor —
Mi lesz, ha egyszer összejön
Egy pille és egy meteor?

Gyulafehérvári Lantos.

A boldogságot ki kell küzdeni.

— A Közérdek eredeti tárczája. —

Irta: Havas Zsigmond.

Lázás munka folyt már kora reggel óta Fejes Ödön házában. Nagy takarítás, nagy átalakítás, butorok ide-oda illesztése, padló-mázolás, meg sok minden, ami csak szükségesség ahhoz, hogy egy szokatlanul nagy társaság kellőképen fogadható legyen. A munkákban maga a ház urnője jár elől jó példával; nagy segítségére van Berta leánya, ki már napok óta izgatottan készült a fogadásra. A konyhából sürgés-forgás, sistergés zaja hallatszik. A kép teljes: itt legalább is lakodalomra készülnek. Pedig nem arra.

Fejes Ödön egyike a főváros jobb módu hivatalnokainak. Hivatalában buzgó, lelkiismeretes; állandó kedveltje főnökének. Ott-hon példás családapa, ki családjáért kész feláldozni nyugalma, mindenét. Gyermekait kimondhatatlanul szereti és soha sem mulaszt el alkalmat, midőn nekik örömet sze-

rezhet. Gyöngéd szeretettel nevelte őket és büszkén vallja, hogy ő kizárólagos nevelőjük.

Csöndes családi életet élve multak el az évek. A leányok felnöttek és elérkezett az idő, midőn a társadalmi szokások szabványai szerint gyakorlatilag is meg kellett tanulniok, hogy az ember nem csak önmagának, vagy családjának van teremtve, hanem forognia kell társaságokban, mozognia más emberek között is, hogy e mozgás közepebe kifejlődhessek hajlama élethivatásának betöltéséhez.

Fejes Ödön, mint józan gondolkozású családapa, ezt belátta és csakhamar kész volt tervével. Közölte is családjával és ez az elhatározás idézte elő a nagy élénkiséget.

Berta izgatottan gondolt a nagy napra, amelyen az első táncz-óra örömeit fogja élvezni. Első eset, midőn nagyobb társaságot láthat maga körül, és örömebe, melyet a változás előidézett, belevegült a félelem is, mely igen gyakran aggasztotta a miatt, fog-e tudni a nyüzsgő körbe beilleszkedni? A képzelet varázs-ecsete szépnek, szemképrázatónak festette a jövőt és az álmatlan éjszakák szorosan összefüggnek e tárgygal.

Hát ki ne emlékeznék ezekre az érzésekre, melyek szüntelenül kísérik az em-

minden más betegség által okozott halálozások számát, még azon heveny fertőző betegségek által okozott halálozásokét is, amelyek, mint pl. a cholera, kisebb-nagyobb járványok alakjában tömegesen szedik áldozataikat. A tüdővész a szónak szoros értelmében tizedeli a lakosságot és néppusztító hatása azért is nagyobb minden egyéb betegségénél, mert szünet nélkül szedi áldozatait a lakosság minden rétegéből és mert hosszas, lassu lefolyású baj lévén, az általa megtámadottakat hosszú időre munkaes keresetképtelenné teszi s így közgazdaságilag is kiszámíthatatlan károkat okoz.

A fentebb mondottak az egészségügyi kormányzat legfontosabb feladatainak egyikévé teszik a tüdővész szünetet nem tartó nagy pusztításainak korlátozására, az általa okozott csapás enyhítésére megtenni mindazon intézkedéseket, amelyek tudásunk mai állása szerint sikert ígérnek és végrehajthatók.

A tüdővész ellen való sikeres védekezésnek egyik főakadálya a köztudatban gyökeret vert azon föltevés, hogy ez a betegség gyógyíthatatlan, hogy ellenében minden küzdelem reménytelen s azért fölösleges; ez a föltevés bizonyos fatalisztikus megnyugvásra és szerfölött káros közönyre vezetett. A valóságban pedig úgy áll a dolog, hogy a tüdővész számos esetei is igen sokszor meggyógyulnak megfelelő életmód és kezelés mellett, ha a betegség nem haladt túl még egy bizonyos határt, a baj szétterjedésének korlátozása és az általa okozott csapások enyhítése tekintetében pedig igen sok érhető el megfelelő intézkedések czélszerű és következetes megtételével. Első feladatnak tartom ez irányban a fennebb jelzett fatalisztikus felfogás lehető megszüntetését és azt, hogy a tüdővész lényegéről, terjedésének okairól, módjairól s az ellene való okszerű védekezés lehetőségéről a lakosság széles köreiből helyes felfogás és tudás foglaljon tért. E czélből gondolkodtam róla, hogy könnyen érthető módon szerkesztett ismertető irat készüljön; ez iratot megfelelő számú példányokban leg-

közlebb meg fogom küldeni ingyenes szétosztás végett Czimnek.

Minthogy a tüdővészben való megbetegedésre leginkább azok hajlandók, akik születésüknél fogva gyengék, satnyák és akiket rossz, vagy hiányos táplálkozás, egészségtelen lakásban vagy ily munkahelyiségekben való huzamos tartózkodás és általában kedvezőtlen életviszonyok meggyengítettek, felhívom Czimet, tegye különös gondoskodása tárgyává mindazon fentebb említett tényezőket, amelyek a népesség, különösen pedig a szegényebb néposztály egészségbeli jóllétére, erejére, ellentálló képességére befolyással vannak. A vármegyei hatóságok feladata e részben kiváltképpen az legyen, hogy a lakások egészségi viszonyait minden rendelkezésre álló eszközzel javítsa, különös figyelmet fordítván a gazdasági és uradalmi cselédlakások egészségi viszonyainak javítására; a városi törvényhatóságok, s ezek között első sorban a székes-főváros feladata pedig általában a lakáviszonyok javítása mellett különösen a mindennemű családi és laktanyaszerű munkahelyek egészségi viszonyainak javítása, valamint az arról való gondoskodás, hogy a szűken és zsúfolt lakásokban lakó városi népesség számára arnyas és tiszta levegőjű, üdülésre és kirándulásra alkalmas helyek nyitassanak, ami sétaterek, népligetek létesítése és hegyi erdő-területeknek a közönség számára való megnyitása és könnyen s olcsón hozzáférhetővé tétele útján lesz elérhető.

Nem tartom szükségesnek e helyt részletezni, felsorolni mindazon intézkedéseket, amelyek a népesség lakáviszonyainak javítását czélozzák, de újból is felhívom Czimet, hogy a tüdővész ellen való védekezés szempontjából oly szerfölött fontos ezen ügyet szünetnélküli gondoskodása tárgyának tekintse.

Nem kevésbé fontos a tüdővész ellen való hatályos védekezés rendszerében a szegényebb sorsu népesség jó és egészséges táplálkozása.

Igaz ugyan, hogy a jó és bőséges táplál-

kozás főfeltétele az anyagi jóllét, ez pedig hatósági rendelkezésekkel elő nem teremthető, oly esetekben azonban, ahol a népesség nem szegénységből, hanem megrögzött rossz szokásból táplálkozik rosszul és czélszerűtlenül, tanítás és rászoktatás útján mégis sok érhető el abban az irányban, hogy idővel jobb táplálkozásra térjen át. Nagy gond fordítandó a piacra kerülő élelmi és tápszerek minőségének és tápláló értékének hatósági felügyeletére és ellenőrzésére, s e tekintetben kiváltképpen a különféle tejgazdaságokból áruba bocsátott tejszűrt és tejtermékekre hívom fel Czim figyelmét; a tejgazdaságoknak nem csak a közfogyasztásba kerülő termékei tartandók folytonos éber hatósági felügyelet alatt, hanem gondos, szakszerű és folytonos ellenőrzés alá helyezendők maguk a tejgazdaságok és az ott alkalmazott egyének egészségi állapotuk tekintetében is, mert előfordulhat, hogy tüdővész egyének, ha fejésre és a tejjel való elbánásra alkalmaztatnak, a tej útján terjeszthetik a betegséget; hasonlóan gondos állatorvosi felügyelet alatt tartandó az ily majorkok tejelő marhaállománya, mely ha gyöngykórban szenved, szintén lehet terjesztője a tüdővésznek.

Az iszákosság nem kevésbé káros befolyással lévén a népesség táplálkozására és erejére, ellene is megteendő mindaz — megfelelő tanítás, sőt esetleg korlátozó intézkedések által, a mi csak lehetséges.

A tüdővész terjedését és a benne való megbetegedésre való hajlamot ép úgy, mint minden más fertőző betegségnél is nagyon előmozdítja a személyes tisztaság ápolásának elhanyagolása s ezért mindaz, a mi a tisztaság fenntartására szolgál lakásban, munkahelyeken, ruházatban és magán és emberi testen, mindenféle fertőző betegségek, tehát a tüdővésznek is hathatós óvszerét képezi; a tisztaság megővására irányuló intézkedések megtételét és ellenőrzését azért a Czim gondoskodásába és figyelmébe ajánlom.

A gümőkórra vonatkozó ismeretek értelmében ez a betegség a benne szenvedők

bert, érzelmi világában szédületes gyorsaságban apályt és dagályt, mondhatatlan félelmet és túlaradó örömet keltve? Kinek ne volna élénk emlékezetében az izgatottságnak minden tagját átjáró érzete, melyet az első táncóra közeledése benne ébresztett? Legkedvesebb gyermek-emlékeink közé tartoznak, melyek még az élet tomboló, pusztító szélvészén át is utat törnek maguknak fényökkel, és sok kesergő szívnek nyujt enyhítő balszámot a jelen sivárságában.

Csinos társaság gyűlt egybe Fejeséknél. Nyolcz ifju hölgy és ugyanannyi fiatal ember. A hölgyek magukkal hozták szülőiket, rekonaikat. A tágas szalon, mely most táncsteremmé avanszált, alig tudta befogadni a vendégeket. Végre megcsendült egy divatos polka pattogó üteme; „fel-fel!” hallzott a táncmester kommandírozása... Csakhamar vigan lebegő párok suhogása töltte be a termet.

Bertának izgalmas perczei voltak. Kezdetben kissé felszegen teljesíté a házi kisasszony tisztét, később azonban mindinkább ügyesebben. Lekötelező nyájassága, szeretetreméltó modora mindenkinek feltűnt. Felségesen tánczolt, alig tarthatott egy percznyi pihenőt, mert kézzől-kézre adták tánczosai.

Csak egy a nyolcz közül volt a képnek néma szemlélője. Nem mert Bertához közeledni, noha nagyon, de nagyon szeretett volna vele tánczolni, társalogni. Csendes, szerény fiú, ki e környezetben teljesen ismeretlen. Közvetve nyert meghívást az órákra. Nem mert közeledni hozzá, azt hívték, hogy tolokodónak fog látszani és még neveltség tárgya lesz. Saját személyét oly kevésre tartotta, hogy azt, kit általánosan körülrajongtak, ki úgy a társalgás, mint az egész társaság középpontja volt, alig merete megszólítani.

Berta uszott a gyönyörben. Fiatal, hevílékeny szive hevesen dobogott, feje szédült a szokatlan fényben. Egész lényé hirtelen oly rázkódató átalakuláson ment keresztül, amilyenre soha nem gondolt volna. A káprázat, mely szemei elé tárult, a szokatlan és folyton változó kép varázsa, bűbajos melódiák andalító akkordjai megnyiták előtte ama felsőbb régiókat, melyek eddig elrejtve voltak előtte s melyekben a hétköznapi élet egyformaságához szokott lelke, mint egy kalitkájából kiszabadult madár, tétovázva csapongott.

Egy szabad pillanatát arra használta fel, hogy végig tekintsen a társaságon. Hirtelen változás állott be, arca megrándult, úgy

vélte, mintha inogna lábai alatt a talaj. Feje zugott, szemei félig becsukódtak és e villámgyorsan támadt fordulatot egy halk sóhaj egészíté ki.

A sóhaj repül, repül, magasra tör határozott irányban. Egyre feljebb száll, fel a magas égig, meg nem áll, míg célhoz nem ér. Tiszta, világos a szándéka. A szárnyas istenkével volna beszélni valója. Bátran szól a megjelenő Ámorhoz, ez mosolyogva hallgatja.

— Te megsebzéd egy földi kis lény szívet, most jőjj azonnal, hozd magaddal nyilaidat és állj rendelkezésére áldozatodnak!

— A parancsot nem ismerem — suttog Ámor —, de azért lemegyek egy kis szemlét tartani.

Ugy lett, mint mondá. Lement és észrevétlenül Berta mellé lopózott. Szemei megakadtak e gyönyörű jelenségen, de még sem mulasztá el Bertát figyelmeztetni, hogy parancsra nála nem lehet sokra jutni. Berta kérésre fogta a dolgot és rámutatott valakire, egyre a nyolcz közül, választottjára.

Ámor gunyosan mosolygott. Ő tudta, senki más, hogy ennek az egynek már vérzik szíve és nincs szükség újabb akcióra. Már-már tovább akart menni, midőn egyszerre

testi váladékai, főként köpetje által is terjed, különösen akkor, ha ez utóbbi beszár és apró részecskéi a porral felkavarodva a levegőbe jutnak, ezért a védekezés rendszerében igen fontos teendő a tüdővész betegeknek oly módon való elhelyezése és ápolása, hogy róluk s általuk a betegség másokra át ne terjedhessen, amennyire lehetséges, ártalmatlanná tetele.

(Vége következik.)

A nemzetiségi sajtóból.

A romániai és brassói tisztek barátkozását közelebb igen helyesen és találóan úgy jellemezték, miut egyszerű, minden politikai jelentőségtől ment mulatságot, melylyel katonatisztjeink a helyőrségi teli élet egyhangu unalmát akarják igen kellemes módon elűzni. A hazai nemzetiségi és a romániai ellenzéki sajtó, amelyik ezzel egy huron pendül, mindenképen politikai jelentőségű eseménynyé akarta felfújni. Különösen azt szerették volna elérni, hogy a magyar sajtó is ebben olyan politikai jelentőségű eseményt lásson, amelyből világosan ki lehet magyarázni azt, hogy a romániai hivatalos körök többre becsülik a magyar nemzet barátságát, mint amennyi hitelt adnak a mi román nemzetiségi korifeusaink panaszainak és vádaskodásainak.

A magyar sajtó e nyilatkozatát azért szerették volna provokálni a hazai román lapok, hogy ez alkalmul szolgáljon nekik nagy jajveszékeltést csapni azért, hogy a román ellenzék figyelmét felkeltsék s annak erős fegyvert szolgáltatassanak Sturza ellen.

A romániai ellenzéki sajtó ugyanis a plojesti tisztek látogatását, mi természetesen a román kormány engedelmé nélkül nem történhetett meg, Sturza ellen bizonyítékul hozta volna fel, hogy ime a magyarok barátságát keresve, elárulta újra a Kárpátokon túl lakó testvérek ügyét. Az árulás ez újabb vádjával aztán a kormány ellen ép oly hatalmas izgatást lehetett volna az országban kezdeni, mint annak idején Károly király budapesti látogatása és Jeszenszky

kitüntetése alkalmával. A magyar sajtó azonban az egész brassói román-magyar barátkozást mint magánmulatságot tekintette s minden kommentár nélkül egyszerűen a napi események krónikájába feljegyezte.

A román nemzetiségi korifeusok számitásaikban ily módon teljesen felsültek. Nem lehet idézni a magyar sajtó egyetlen olyan nyilatkozatát sem e látogatás alkalmával, melyből azt lehetne kimagyarázni, hogy a magyar közvélemény abban a hivatalos Románia részéről a román nemzetiségi törekvések dezavualását látja. E miatt nem lehet tehát Romániában sem az ellenzéknek izgatni s ha nem lehet izgatni, akkor ott az „erdélyi testvérek“-kel senki senf törődik és ennek következtében nem is jó onnan egy árva fitying pénzbeli segedelem is, amely nélkül pedig manapság nem lehet rendezni semmiféle demonstrációt.

A magyar sajtó ez elmaradt nyilatkozata pedig nagyon sokat ért volna most a romániai ellenzéknek, mert annak a Fleva vezetése alatt álló árnyalata és az aurelianisták Sturza ellen a parlamentben hatalmas akcióit indítottak. Gradisteanu és Urechia, a szenátus alelnökei, kik szintén félig-meddig a dissidensekhez tartoznak, hogy Sturza ellen minden tekintet nélkül felléphessenek, egy incidens alkalmából lemondottak alelnöki tisztségükről. Sturza igyekezett őket megnyugtatni, de ekkor visszavonulásukra újabb ürügyet találtak a nemzeti kérdésben. Urechia könnyezve jelentette ki a szenátusban, hogy ő nem ülhet a szenátus alelnöki székén akkor, mikor a román katonatisztek Brassóban csokolóznak azon magyar honvédekkel, kik lepuskázzák a román testvéreket.

Egy szóval: sokat érne Romániában, ha rá lehetne mutatni, hogy a magyar sajtó a magyar sovinizmus javára és a román nemzetiségi törekvések kárára a román tisztek brassói látogatását kizsákmányolta, mert az ugynevezett „nemzeti kérdés“ most nagy vérszegénységben szenved, minek bizonyítéka az is, hogy a román sajtó a magyar hirla-

poknak minden kis megjegyzését kamatozó tőkévé akarja erőnek erejével felfújni. A mult hónapban némely fővárosi lap holmi kalandos híreket közölt egy készülöben levő román összeesküvés felfedezéséről. Bár a román kérdéstről jobban értesült lapok e hírekről nem vettek tudomást és e híreket felhivatalosan is megczáfolták. A Tribuna és társai az élénk fantáziájú riporterektől rászédett szenzációt hajhászó lapok összes abszurd híreit közölték s belőlük azt a komikus következtetést vonták le, hogy mind e szenzációs, de képtelen híreket a kormány közölteti azért, hogy így egy koholt összeesküvés ürügye alatt kivételes rendszabályokat léptethessen életbe a románság ellen. Erről a témáról aztán rőfös vezércikkeket irtak, ily módon kísértve meg némi életet és mozgást hozni a sok bakkalövés és fiaszkó folytán teljes vérszegénységre jutott nemzetiségi politikába.

A kormány és a szegény nép.

Kolozsvár. márczius 22.

Az ellenzék által hevesen támadott, a nagyhangú ellenfelei által kolifikációs munkáiért foltozó mesternek nevezett, gyakran kisebbitett, ritkán elismert igazságügy-miniszter a napokban egy olyan törvényjavaslatot fog az országgyűlés elé beterjeszteni, mely maga elég volna egy kormányférfi egész munkájának, melylyel rövid időn százezrek könnyeit fogja letörölni és a földműves-, kisbirtokos- és iparos-osztály jólétét biztosítani. Keresztül fogja vinni a földterhermentesítést másodsor is minden megterhelés nélkül, meg fogja akadályozni a szocializmus terjedését. Nem erőszakkal, katonával, zsandárral, hanem a szeretet munkájával, a jóságos neveléssel és gyámolítással.

Elkészítette a gazdasági és ipari hitel-szövetkezetekről szóló törvényt.

Közöljük a javaslatból a főbb elveket, melyekből az egésznek szelleme, ereje kitűnik.

Hisszük, hogy ez a kételkedőket is meg fogja nyerni és el fogja ismerni mindenki,

egy gondolat vetett bukfenczet agyában. Az jutott eszébe, hogy ha e két ifju szerelmes, hamarosan felismeri egymás iránt táplált vonalmát, ugy nagyon is valószínű, hogy szerelmük hamarosan el is oszlik, mint a szappanbuborék. Ki is főzte rögtön tervét és komoly ábrázattal fordult Berta felé.

— Édesem, óhajodat kész örömmel akartam teljesíteni, de kezem megbillent és nyílám nem ott talált, hová czéloztam. Türed megadással sorsodat, majd beszélek fent érdekedben, talán sikerülni fog új lovagod számára bölcsességet, kedvességet s általában szeretetreméltóságot kieszközölnöm.

Szólt és észrevétlenül eltűnt.

Berta reszketve ült helyén. Képtelen volt gondolkozni. A fiatalság, mely őt, miként a rózsát a darázs, körülrajzotta, csodálkozva látta a levertséget, mely rajta erőt vett.

Csakhamar oszladozni kezdett a társaság. Bucsut mondta egymásnak a táncosok a legközelebbi viszontlátásig. Berta egyedül maradt. Az éjszakát álmatlanul töltötte. Folyton víziói voltak, majd az óhajtott, majd a sors szülte lovag jelent meg lelki szemei előtt.

Másnap atyja aggódva kérdezte, mi baja van, mert feltűnt rossz kedve. Berta kitérőleg válaszolt, fejfájásról panaszkodva. Ag-

gódva gondolt a jövendő tánczórákra. Legjobban szeretne volna, ha egyáltalán nem léteznének többé.

Kísérletet tett a társaság újból való összejövele alkalmával a véletlen kijelöléséhez alkalmazkodni, de törekvése, minthogy igényei kielégítetlenül maradtak, hajótörést szenvedett.

Igy multak hetek, hónapok, de lelke elvesztett egyensúlyát nem tudta visszanyerni.

De nem csak ő szenvedte e kinokat. Használó fájdalom marcangolt egy másik vészó szívet is, azét, ki szerette Bertát örületesen. Vele volt mindenütt, ha az utcán járt, ha dolgozott, ha bármit cselekedett; előtte lebegett az isteni gyermek képe, mely hasonlatos volt a hajnalpirban fűdő harmatos rózsához. Szívszorongva várta az időt, mikor újból láthatja, epedett a perczért, melyben együtt lehetett vele, de amint az alkalom bekövetkezett, futni szeretett volna oda, honnan sohasem került volna elő. Ugy vélte, hogy Berta nem törődik vele, mintha társát érte volna a szerencse, melyért ő oly erősen áhitozott. Ha az élet összes fájdalmai egyesültek volna, hogy rea nehezedjenek, nem szenvedett volna olyan kinokat, mint most, amidőn együtt volt azzal, szemtől-szembe láthatta azt, kiért életét minden

perczben kész volt feláldozni. És bár tervezte, mégsem tudott megválni a társaságtól; lelke mélyében felcsillant a reménynek egy biztató sugara és ez megbénítá erejét, megerőtleníté akaratát. Nem merete feltárni, mi belsejében forrongott, noha szerette, nagyon szerette volna.

A tánczórák véget értek. A fény foszlányokba veszett. Még egy utolsó fellobbanás: a szezon befefező bái estély és a mulandóság követte a maga jussát. Csakhamar az emlékezeté lett minden: a jól ismert melódiák s dévaj kaczagás, vidám csevegés mind, mind a mult hónapba költözött. De maradandó emléket alkotnak, mely daczol az idővel, az új s szapora képletek tömegével, s miként a poézisnek a távolból édesen megszólaló pásztorfurulyája, ugy hat a mult köréből az élet hullámzáisaiban.

Az idő pergése írt hozott a sajtó sebekre. Az eddig tudatlanul egymásért dobogó szívek végre is találkoztak. Midőn egy izben a régi társaság egy töredéke együtt volt, közéjük lopózott a kis Amor is, elérkezettnek látván az időt, hogy a megpróbáltatásokat üdvvel, gyönyörrel cserélje fel. S mig rabszolgái a boldogság verőfényében fűdőve áldják Urukát, addig a látóhatár szelén pirkadni kezd egy szebb jövő hajnala.

hogy nem a szóvirágok halmaza az, amire egy államférfiúnak szüksége van, hanem a jószágos és erős akarat és a munkabírás, mely rövid időn maradandókat teremt.

Le fogja-e javaslat fegyverezni ellenségeit is, mert az igaz munka igaz elismerést követelhet joggal mindenkitől.

A javaslat lényege a következő:

Gazdasági és ipari hitelszövetkezetet hatóság, nyilvános testület, vagy országos központi hitelszövetkezet közreműködése mellett lehet alapítani. Üzletét nem-tagokra ki nem terjesztheti. Fiók-telepet nem létesíthet, kerületén túl nem működhetik; csak szomszédos községek képezhetnek egy kerületet.

A hitelszövetkezet tagja csak a község állandó lakosa lehet és az üzletrész után kamatot fizetni nem szabad. Felosztás alá csak a tiszta nyereség kerül, melyből legalább 10% a tartalék-alapra fordítandó. Az osztalék 5%-nál magasabb nem lehet és az ezt meghaladó nyereség szintén a tartalék-alap erősítésére használandó fel.

A központi hitelszövetkezetbe rendes tagul belépett szövetkezetnek tagjai ellen fennálló követelése a hitelszövetkezeti tag ingó vagyonára végrehajtási elsőbbséggel bírnak. A régebbi hitelszövetkezeteknek joguk van kijelenteni, hogy ezentúl jelen törvény szerint kívánnak működni.

Ennyi a törvényjavaslat első része.

Második része a Budapesten felállítandó országos központi hitelintézet megalapítását tárgyalja. Akkor alakulhat meg, ha legalább egy millió korona értékű alapítványi üzletrész van befizetve. De hogy azonnal megalkulhasson, a magyar állam egy millió korona alapítványi üzletrészt jegyez.

A központi intézet igazgatósága 12 tagból áll, kik közül egyet a földmívelésügyi miniszter s egyet a kereskedelemügyi miniszter nevez ki. Az elnököt a király erősíti meg. Az ellenőrzést a kormány kormánybiztos útján gyakorolja.

A központi hitelintézet kamatozó kötvényeket bocsáthat ki, mely célra külön legalább 3 millió koronából álló biztosító-alapot tartozik létesíteni és ennek tizszeres erejéig bocsáthat ki kötvényeket.

Hogy azonnal létesíthesse ezt: az állam ezen alaphoz 3 millió korona italmérsi kártalanítási kötvénnyel járul. Ugyancsak az állam az alapítási és szervezési költségekre 100,000 koronát fordít, az üzleti költségek egy harmadát 100,000 korona erejéig hordozza.

Ugy a központ, mint a hitelszövetkezetek könyvei, okmányai, beadványai, jelzálog-biztosítás iránti kérései, czégbegyvezési kérései bélyeg- és illeték-mentesek. Leveli után portót nem fizet; sem adót, sem kamarai illetéket nem fizet és mindazon külön jogokat élvezzi, melyeket a Földhitel-intézet élvez.

Ha még hozzá teszem azt, hogy a tervbe vett és Kolozsvárt létesítendő központi hitelintézet egy önállósággal bíró expositurája lesz a nagy állami intézetnek: azt hiszem, hogy kimutattam, hogy a szövetkezetért egy évtized óta küzdő lelkes emberek elérték mindazt, amit e szűkös anyagi viszonyok között elérni alig reménylettek.

És ezt megteszi az a kormány, amely az ellenzék szerint széles látókörrel nem bír, amely mer kezdeményezni, amely a kis emberek bajával nem törődik, amely csak toldoz-foldoz.

Itt az ideje, hogy e méltatlan rágalmak elhallgassanak és legalább ezt az ügyet ne pártpolitikai szempontból, de a közjó szempontjából tárgyalja és fogadja el minden tényező. Mert minden elvesztegetett nap, mit meddő vitára fordítanak, sok százezer ember kárával jár.

Dr. Gidófalvy István,
kir. közjegyző.

Vegyes hírek.

— **Kérjük t. olvasóinkat hátralekös előfizetéseik gyors beküldésére.**

— **Ünnep.** Folyó hó 25-én (pénteken) ünnepelte a róm. kath. közönség Gyümölcsoltó Boldogasszony napját. Nagy-Enyeden is szépen ünnepelték meg. A róm. katolikus templomban istentisztelet tartott, hol Deli Ödön házfőnök czelebrált fényes segédlettel. Az egyházi beszédet pedig Székely Polikárp minorita áldozár tartotta.

— **Sorozás.** Nagy-Enyed városában az idei főorozás ugy a városi, mint a járási védkötelesekkel folyó hó 28—30-án fog megtartatni a vármegyeház nagytermében. E hó 28-án délelőtt a városi védkötelesek sorozása fog megejtetni, délután pedig a járási védkötelesek sorozása veszi kezdetét. A járási sorozás polgári elnöke Csató János kir. tanácsos, alispán, a városinak pedig Kovács Gyula polgármester. Polgári orvosok dr. Magyar Károly és dr. Winkler Albert főorvosok lesznek.

— **A civilizáló pillangók.** Most, hogy a rügytakasztó kikelet beköszönt és nemsokára színes pillangók fognak szállodogálni a virágos, tarka réteken, alkalomszerűnek tartjuk, hogy egy legalább is különös kísérletezés eredményéről beszámoljunk. Régóta törték már azon a fejüket tudósok és laikusok egyaránt, hogyan lehetne a pillangókat hozzászoktatni a szoba levegőjéhez. A sok kísérlet közül azonban egy sem sikerült egészen, mert a szegények már késő ősszel elpusztultak. Egy kisasszony, a dél-franciaországi Orange városban, megtalálta a konzerválás helyes módját és az egész történetet egy francia lapban a következőképen beszéli el: Egy üvegkalitkában helyeztem el öt nagyon szép, ritkafajú pillangót és minden nap friss virágokat adtam nekik. A szépséges jószágok nagyon vigan voltak és nem is mutatták, hogy a fogság fáj nekik. Mikor a virágokat beteszem nekik, mind odarepülnek az ajtóhoz, sőt egyik-másik ki is száll és bizalmasan letelepszik a karonra. Ha ilyenkor a szobában van a macska, akkor össze-vissza röpködnek a szobában, hogy a macskát bolondítsák. Ugrál is utánuk a bohó cizca, de persze, röpkülni nem tud. Mikor aztán megelégteltek a mulatságot, akkor szépen visszazállnak palotájukba. Így élnek nagy vigan a kis pillangók egyenlően fűtött szobában. De ha borus idő van, akkor ők is szomorúak. Olyankor összehúzódnak kalitkájuk egy sarkában s még akkor sem vidulnak föl, mikor a virágjukat kapják. Első ízben nagyon fájt nekem, mikor ilyen világfájdalmas hangulatban találtam őket, de aztán kifundáltam a módját, hogyan lehet őket ilyenkor fölvidítani, kevés levendulát vagy kölni vizet csöpögtetek egy szivacsra, azt beteszem a kalitkájukba s alig üti meg az orrukát a jó illat, már is jó kedvre derülnek, röpködnek, ugrálnak. Szintüket és frissességüket teljes pompájukban megtartották, ugy, hogy most, több hónapi rabság után is olyan szépek és egészségesek, mintha tegnap fogták volna őket. Remélem, hogy ha eddig életben ma-

radtak, már csak megérik a szép tavaszt is, mikor számtalan sok tarka, himes szárnyú ifju pillangó fog szállodogálni a virágos, színes réteken.

— **Önműködő kapcsoló.** Érdekes találmányt próbáltak ki e napokban a Lajta melletti Bruck vasuti műhelyében. Egy automata önkapcsolót, mely feleslegessé teszi azt, hogy a vonat összekapcsolása céljából a munkások a kocsik közé álljanak, ami évente sok emberéletbe kerül és sok munkást súlyosan megcsontit, természetesen a vasuti vállalatok kárára. Az új találmánynál a kocsi-összekapcsolás kívülről történik. Egy elmésen szerkesztett forgatót egy munkás egy kézzel is képes mozgásba hozni, mire a két kocsi pufferjeiuek találkozása által az összekapcsolás önműködőleg történik, s ha a szerkezetet még egyszer megforgatjuk, a biztonsági lánczkapcsot is önműködőleg összefűzi. A szétkapcsolás is egy forgatásra történik. Az egész találmány ügyes és egyszerű szerkezeténél fogva általános bámulat tárgya. Az az előnye is van, hogy a mostani kapcsoló részek mind használhatók és a szerkezet ráillesztése a kocsikra igen könnyű és nem igen költséges. Feltalálói: Losády Ferencz, Kőszegen állomásozó tizenkilencedik ezredbeli főhadnagy, Balogh Gyula győri vasuti hivatalnok és Ruscher A. fűtőházi vezető. Az államvasutak igazgatósága a szerkezeti osztály főnökét, Szalay József felügyelőt és még több mérnök tisztviselőt küldött ki a próba megtekintésére, mely kitűnően sikerült. Ludwigh Gyula államvasuti elnökiigazgató előtt fogják a találmányt bemutatni.

— **Remeték Páris közepén.** Azok közül, akik a párisi Boulevard Poissonniéren sétálgatnak, legtöbben nem tudják, hogy az utcáson egy olyan palota is áll, amely már huszonhét év óta lakatlan. Most sikerült csak megtudni, hogy mi az oka ennek a szokatlan pazarlásnak. P. asszony ugyanis, a ház tulajdonosa, amikor a köztársaságot proklamálták, elhatározta, hogy nem adja ki a lakásokat olyan embereknek, akik republikánus elveket vallanak. Annnyira gyűlölt mindent, ami köztársasági, hogy megparancsolta a házmesternek: zárja el légmentesen az összes lakásokat. Gyűlölete az idők folyamán még fokozódott; egyetlen egy lakásnak volt csak lakója az óriás épületben; abban maga az embergyűlölő háziasszony lakik három cselédjével, akik szintén ugyanazokat a politikai elveket vallják, mint asszonyuk. P. asszony a legnagyobb visszavonultságban él, látogatásokat nem fogad s egyáltalán nem vesz tudomást semmiről, ami a külső világban történik. Igazi idill; egy remete a legelénkebb világáros kellő közepén! — Még egy hasonló alakja van Párisnak Colasson ur személyében, aki 1869. óta csak egyetlen egyszer hagyta el a Rue Galiléen levő lakását. Akkor is csak azért, mert meg kellett a bíróságnál jelennie, hogy azt a három gazembert feljelentse, aki merényletet intézett ellene. Colasson nagyon gazdag ember, de senki sem tudja hogy honnan kapja a pénzét. Azt sem tudják, hogy mi az oka zárkózottságának, mert soha sem beszél senkivel, s látogatásokat sem fogad. Minden harmadik napon egy asszony jár hozzá, aki lelmi szerekkel s egyéb szükségletekkel látja el. Ételeit maga készíti, épp ugy maga tisztogatja a ruháit is.

— **Rengeteg könyv.** A legnagyobb könyvtár a világon a párisi „Nemzeti könyvtár”, mely 2.000.000 kötött könyvet s körülbelül 200.000 kéziratot tartalmaz. A szentpétersvári Imperial Library és a British

Muzeum között csak 12.000 darab a különbség. 1.500.000 munka van a British Muzeumban. A müncheni királyi könyvtárban 900.000 könyv van, amelynek azonban jó része közönséges fércmunka és gunyirat. A berlini királyi könyvtár könyveinek a száma 800.000 kötet; a kopenhágaié 510.000, a drezdaié 500.000, a göttingai egyetemi könyvtáré 500.000. A bécsi császári könyvtár 400.000 kötetet számol, az egyetemi, ugyanott, szintén 400.000-et. A budapesti egyetem könyveinek száma 300.000 kötet s a krakóinak ugyancsak ennyi munkája van. Hazánkban még a Nemzeti Muzeumnak 264.494, a Magyar Tudományos Akadémiának 179.248, a pannonhalmi főpátságának 100.000, az esztergomi főegyház-megyének pedig 63.741 kötete van.

— **A Magyar Bazár** márcz. 16. száma pompás illusztrációkkal jelent meg. A szépirodalmi melléklet tartalma: A zsákmányul esett menyasszony. — Graphologia. — A nők munkaköre. — Nagyvilág, művészet, irodalom. — A borítékon: A tavasz első vadon virágai, Kunszt Janostól. — Nyílt posta, az előfizetők levelezése, stb. — E számhoz egy iv regénymelléklet, szabásív és kivágott párisi szabásminta van csatolva. A kitűnően szerkesztett divatlap megjelenik minden héten, ára negyedévenként 2 forint. Megrendelő cím: Magyar Bazár kiadóhivatala, Budapest, Ferencziek-tere 3.

— **Az osztrákoknál ismét fenyeget az obstrukció,** pedig még meg sem nyílt a parlament. A magyar viszonyokra ennek roppant befolyását méltatnunk sem kell, ismeri ezt majdnem mindenki; természetes, hogy bármiként változzanak is a politikai viszonyok, azt a „Képes Családi Lapok“ ugy képből, mint írásban ismertetni fogja olvasóival. Ez a lap ugyanis mindazt, ami olvasóit érdekelheti, bemutatja. Képei saját rajzai és fényképfelvételai után készülnek, írói gárdája ismert erőkből áll, kiknek munkái mindenkor élvezetet nyújtanak az olvasóknak, akár mint hisztórikusok a lefolyt hét eseményeit tárgyalják, akár a képzelet alkotta megkapó történeteikkel gyönyörködhetnek. Jókai, Tolnai Lajos, Rudnyánszky, Beniczky Bajza Leuke stb. stb. mind megannyi oly név, mely egy lap irodalmi értékét már magában is meghatározza. Előfizetési ár egy évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal V. Vadász-utca 14. sz. Budapesten.

— **A „Magyar Könyvtár“-t,** a Lampel R.-féle könyvkiadó cégé és kitűnő vállalatát, a közönség annyira felkarolta, hogy ezáltal lehetővé lett a füzeteket sokkal gyorsabb egymásutánban közrebocsátani, mint eredetileg tervezve volt. A csak mult decemberben megindult gyűjtemény ma már egész a 32. füzetig érkezett, s aki végignézi az eddig megjelent számok jegyzékét, bizonyosan el fogja ismerni, hogy azok közt egy sincs, mely ne foglalhatna helyet minden művelt magyar család könyvtárában. A legutóbb szétküldött füzetek ezek: Murger és Barrière „Bohém-élet“ című híres színműve, Radó Antal fordításában. Tudvalevőleg ez az a dráma, melyből Leoncavallo operája merítve van; a nemzeti színháznak is ez lesz egyik legközelebbi újdonsága. Béla király névtelen jegyzőjének munkáját a magyarok tetteiről is közrebocsátja a „M. K.“, vegtelen hasznos szolgálatot téve ezzel a történeti oktatásnak. Az Anonymus munkája Szabó Károly elhalt historikusunk fordításában jelenik meg, melyet Miska Sándor egyet. docens javított és látott el bevezetéssel. A 31. füzetel megindul a „M. K.“ új Molière fordítása, melyet bizonyosan örömmel fognak látni mindenütt. E füzet „Dandin György“-öt adja Hevesi Sándor kiváló szépségű magyarításában s ugyancsak az ő bevezetésével. Amint e felsorolásból látszik, a „M. K.“ derekasan be-

váltja programját és méltó a legnagyobb népszerűsége. A legközelebb megjelenendő füzetek is igen érdekesekeknek ígérkeznek: Flammarion „Csillagos Estek“ című könyve Tóth Béla fordításában Tóth Kálmán még eddig kiadatlan kitűnő vigjátéka, „A király házasodik“, Bourget három gyönyörű novellája Hevesi Sándor fordításában s végre Szabolcska Mihály egy versfüzete. A „Magyar Könyvtár“ megrendelhető a kiadócégnél: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) udvari könyvkereskedésében Budapesten, VI., Andrássy-ut 21. és minden hazai könyvkereskedőnél. Egy szám ára 15 kr.

Meteorologiai jelentés márczius 23-tól 26-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
23	7	59.9	-0.4	—	2	—	
	2	56.4	+10.2	S ₁	1	—	+11.8 —0.4
	9	55.8	+3.8	N ₁	6	—	
24	7	54.8	+2.4	N ₂	1	—	
	2	51.8	+11.4	E ₃	7	—	+12.3 +1.1
	9	54.4	+6.8	—	2	—	
25	7	57.5	+4.2	NW ₂	0	—	
	2	55.7	+15.0	SE ₁	1	—	+16.0 +3.2
	9	57.4	+7.6	—	0	—	
26	7	58.0	+5.3	NW ₂	7	—	
	2						
	9						

Kilátás: Kézeledő borulás esővel.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat fok = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég △ = dara.

Irodalom.

A vidék művészirója.

(Lázár Béla: „Hangulatok“. Elbeszélések. Athenaeum r. t. kiadása.)

Harmadik elbeszélő kötete ez Lázár Bélaé. És ebben ép úgy, mint a két előbbiben: a vidéki élet, a vidéki ember rajzolója. Ha azt mondjuk, hogy a vidéki város életét és embereit figyeli meg éles szemével, úgy ez körülbelül annyit jelent, hogy általában igazi emberekkel és igazi élettel ismert meg bennünket. Mert nagyvárosunk csak egy van! Fényes jövője Budapestünk, melynek társadalma azonban még nem alakult ki egészen, melynek nincsenek hagyományai és nincsen kifejeződött egyénisége. Olyan, mint valami tarka kaleidoszkóp. Ezernyi szín kápráztatja meg benne szemünket, de egyik sem uralkodik a többin. Olyan, mint ezernyi zenei hang keverése, melyek nem tudnak még gyönyörködtető harmóniává egybeolvadni! Igazi egyénisége csak a vidéki városoknak van. Egyéni fogatkozásai és erényei egyaránt. És a kis városnak e kifejeződött karakterét, erős konzervativizmusát, a maga hagyományain való csüngését, ama törekvését, hogy az egyes egyént a maga szempontjai szerint irányítsa, a maga jellemébe ugyszólván beleolvassza, senki művésziében nem rajzolja ma, mint Lázár.

Az éles szemű kritikusra, a jó megfigyelőre vall, hogy Lázár ép azt a szempontot találta meg, mely a kis várost, mint ilyen,

első sorban teszi költői feldolgozásra alkalmassá. Ez a szempont a kis város generalizáló hajlama és a függetlenségre törő egyén vágyai közötti ellentét. A kis város engesztelhetetlenül végrehajtja a maga külön társadalmi törvényeit. Azt, aki nem engedelmeskedik azoknak, összemorzsolja. Ha e törvények, melyek ellen az egyén vét, olyanok pláne, melyek az egész emberi társadalom szempontjából is általános érvényűek: akkor a megsemmisítés munkáját tragikus gyorsasággal és megdöbbentő kegyetlenséggel végzi! Mert a vidéki városban több az ellenző és a boszuállás munkájában egy emberré forr össze az egész kis társadalom. De nem csak a megsemmisítés munkáját végzi a kis város, mint egy ember. Beleszólása van a boldogság kérdésebe is. Párokat boronál össze és választ el. Hiába szereti Várnai Sándor dr. a nemes, a finomlelkű, a búbajos Werner Lizit! Hiába határozza el a rias elhatározással, hogy nőül veszi, hogy ajkairól fogja az egész életre való boldogságot szívni, a város nem akarja, a város nem fogadta be Werneréket. És a város győz és romba dönti két fiatal életnek ragyogó ábrándvilágát, feldulja két nemes léleknek a boldogságról szőtt álmát és a szegény, halálba kergetett leánynak holtteste felett ott hallszik a város örömmujongása: győztem!

Im, hogy tömörülnek össze a kicsinyes intrikák, mende-mondák, finom kezeccék által szőtt cselszövények hatalmas, rohanásában mindent összemorzsoló görgeteggé! Alig van ma író, ki a kicsinyes dolgokban rejlő erőt és hatalmat úgy meglátná és megmagyarázná, mint Lázár — és ép ez a tulajdonsága teszi történeteit annyira valószínűvé és művésziévé. Az ő módszere magának az emberi életet intező sorsnak módszere. Ki ne tapasztalta volna már magán, hogy az első pillanatra szinte alig észrevehető finom szálak mint fonódnak körüle lassan-lassan széttephetlen szövédékké össze. És ép ezért, mert a kicsinyben rejlő nagyot tudja feltüntetni: nem válik Lázár soha banálissá és nem teszik története a jelentéktelenség hatását. És ép ez különbözteti őt meg a kisvárosi történeteket írók nagy seregétől, kik a kicsinyben csak a kicsinyest látják és az apró témákat a maguk teljes érdektelenségében találván az olvasó elé: köznapiassá és művészielnekké válnak. Hogy a kis témát mint melyíti el Lázár, azt fényesen illusztrálja „Egy hat napos asszony“ című novellája. Néhány oldal az egész. A fényes fővárosi kávéházban találkozik Ellával, a nászuton lévő fiatal menyecskével, ki a borbélynál időző férjét várja. Beszélgetnek, míg néhány perc múlva betoppan a férj. A novellának vége . . . De ez a néhány sornyi fecsegés komor távlatot nyit meg előttünk. Az asszony könnyen odavetett, pajkos szavaiból a hazugságnak, a bűnrel teli élet ijesztő sötétsége árad felénk. Feltárják mind azt, ami az életben szép, mi az életben gyalázatos. Félrehúzzák a mult és a jövő szinpadáról a függőnyt. Im ott a leány, ki szeret egy ifjút, ki nem vehette feleségül. Ott a férj, kihez csak az esküvő konvencionális formája fűzi . . . és a háttérben a szerelmes ifju, kinek szemében vadul forog a szenvedély, és végre a hatnapos asszony, kinek ereiben szilajon vágat a vér és ki alig várja a pillanatot, midőn titkos légyottan bűnös szerelme felizgatta testével ráborulhat kedvese keblére. Ami ebben a témában könnyen válhatott volna pikantiává,

az Lázár feldolgozásában megdőbentően hat. Nem a kalandokra vágyó asszonyt látjuk hősnőnkben, hanem a leigázott, rabláncra kötött szenvedélyt, mely vad erejével le fogja tépni bilincseit, hogy mint az elfojtott s levegőre jutott tűz, fekevesztett dühével pusztítson . . .

Lázár már tárgyuknál fogva is érdekes elbeszélések különös báját adnak szerzőjük subtilis megfigyelései és reflexiói, melyek az elbeszélőben az elmés kritikust, a sokat tanult és kiművelt izlésű esztétikust árulják el. E reflexiók sohasem veszélyeztetik a mesészöveg érdekességét, sohasem torlódna egymásra. Mint egy-egy hirtelen felcsillanó és aztán eltűnő sugár vágnak bele az elbeszélés folyamatába, hogy helyzetekre, jellemekre egészen új világot vessenek, hogy homályt oszlassanak, ködös felderítsenek, rejtélyest magyarázzanak és hogy gondolkodásra készítssenek. Finomság és disztinált jelleg jellemző humorát is, mely egy-egy elbeszélésben úgy csillan fel, mint a fémen az apró, ragyogó aranypettyek. Ez a derűt sugárzó humor minduntalan szelíd iróniába olvad át és a „Kegyelem” című mély megfigyelés szűlt képből szatírává élesedik.

Lázár stílusáról nem mondhatunk újat. Ugyanazok a kiválóságok jellemzik, mint a melyek kritikái és előbbi elbeszélései olvasóját teszik élvezetessé. Mondatai apró, gondosan csiszolt szöveggé fordítva, legtöbbször ideges gyorsasággal — de pongolyán sohasem kerülnek elébünk. Egy-egy bihari szólás kedves báját ad nekik, úgy hatnak azok, mint választékosan öltözött leány hajába tűzött egyszerű, de illatos mezei virág. Párbeszédei frissen, ötletesen pattognak alakjai ajkáról és sohasem teszik a mesterkedés hatását. Ugy tetszik, mintha nem is beszélhetnénk másképpen és ép ezért minden szó lelkéből látszik fakadni és éles világot vet jellemükre.

Meg vagyunk győződve, hogy a „Hangulatok” helyt fog állani címéért és utat egyenget magának az olvasók ama körében, kik a distingvált elbeszélési módnak, a finom lelki elemzésnek és a művészi stílus barátai.

r. a.

Közgazdaság.

Szőlőinket miként tarthatjuk jó termő-erőben?

Miként többi művelési növényünk, a szőlő-tőke is évente trágyázást igényel. Az a trágyázási módszer, mely eddig divott, teljesen hibás. E módszer abban állott, hogy szőlőink három, illetőleg öt évenként trágyáztattak meg; ép ez okból úgy a termés csökkent, mint pedig a szőlő ellentálló képessége az időjárás káros behatásai ellen, ha a tőke egyik évben bővelkedik tápanyagokban, azután három, esetleg több esztendőn keresztül éhezik. Kérdés most már, mivel trágyázzuk szőlőinket?

Istálló-trágyával. Az istálló-trágya hatása a szőlőkben kitűnő, mindenki azonban, ki e kérdéssel foglalkozott, tapasztalásból tudja, hogy évenkénti istálló-trágyázáshoz trágyakészlete nem elegendő, azt neki és pedig meglehetősen magas árban be kell szerezni, vagy pedig a trágyázás elmarad. E hibán úgy segíthetünk, ha jó trágyatelepet készítenk és rendszeresen szuperfoszfát-gipszet, vagy 10–12% oldható foszforsavtartalmu szuperfoszfátot hintünk el az istállóban és a trágya-telepen a trágya közé. Ez által

igen megjavítjuk az istálló-trágyát; a benne elégtelen mennyiségben lévő foszforsavat a szuperfoszfát hozzáadásával emeljük; azonkívül a szuperfoszfát hozzáadásával hatásos voltát megtartja; a nitrogén- és humusz-veszteségek jelentékenyen csökkennek.

Zöld-trágyával. Ez a módszer sem rossz. Szükséges azonban, miként az istálló-trágyázással, a zöld-trágyázással is egyidejűleg valamilyen alkalmas műtrágyát alkalmazni.

Lehet, végre, a szőlőket teljesen műtrágyákkal megtrágyázni. A mesterséges trágyaszerek alkalmazásánál azonban különféle hibákat követtek el. Az egyetlen helyes módszer az, hogy a szőlőt nitrogénnel, foszforsavval, káliummal egyidejűleg, egyszerre megtrágyázzuk, csakis ily teljes trágyázás részesíti a tőkét az összes szükséges növényi tápszerekben, melyeknek segítségével, gondos ápolást és jó időjárást feltételezve, hozhatja legnagyobb terméshozamait.

Kérdés már most, mely mesterséges trágya-félékben adhatjuk legcélszerűbben a foszforsavat, a káliumot és a nitrogént a szőlőnek? Hogy erre a kérdésre megfelelhessünk, nézzük meg a következő példát: Egy jó karban tartott szőlő évente ismétlődő 140 kg. nitrogént, 130 kg. káliumot és 50 kg. foszforsavat igényel — istálló-trágyázást — hektáronként. Ha a tőkét csak istálló-trágyában részesítjük, teljes terméshozamok elérésére évente legalább is 250 métermázsa szükségeltetik hektáronként, ami négy éven át hektáronként 1000 métermázsa istálló-trágyának felel meg. A valóságban azonban ugyanazon területet a szokásos istálló-trágyázás mellett csak 400 métermázsa kap; ez okból hiányzik azután a 600 métermázsa istálló-trágyában foglalt tápanyag-mennyiség.

Wagner tanár a következő trágyakeveréket ajánlja hektáronként (100 m²): 3 kg. 17%-os szuperfoszfátot, 170 kg. chlorkáliumot, 2 kg. kénsavas ammoniakot és 25 kg. chili-salétromot.

Barth tanár 50—50 tőkére a következő keveréket ajánlja: 25 kg. 16—17%-os szuperfoszfátot, 2 kg. kali-magnéziát, 2 1/4 kg. chili-salétromot.

Más buvárok már kész és összekevert szőlő-trágyát ajánlanak, melyekben 8—9% vízben oldható foszforsav, 12% kénsavas kálium, 2—3% ammoniak-nitrogén és egyúttal 2—3% salétrom-nitrogén foglaltatik. Ezen arány azonban nem okvetlenül mérvadó, másfajta kész szőlő-trágyával, mely 5% vízben oldható foszforsavat, 8% könnyen oldható káliumot, 4% nitrogént; vagy 7% vízben oldható foszforsavat, 10% könnyen oldható káliumot és 2% nitrogént tartalmaz, és igen jó eredményeket értek el.

A nitrogént illetőleg valószínűleg nagyon célszerű azt nem csak chili-salétrom alakjában, hanem részben lassanként ható, vagyis szerves nitrogén alakjában adni szőlő alá. Annival is inkább, mivel újabban a kísérletek azt derítették ki, hogy ha a nitrogént szőlő alá lassan ható alakban adjuk, nem csak a terméshozam lesz sokkal nagyobb, de a must cukortartalma is jelentékenyen szaporodik.

Vetőmagvak.

(Mauthner Ódön tudósítása.)

A vetőmag-üzlet, értve a belfogyasztásra vonatkozót, a lefolyt héten folytatólag is rendkívüli módon élénk.

Vörös lóhere határozottan igen szilárd és az elkelt mennyiségek ismét nagyon jelentékenyek voltak. A készletek már meglehetősen hézagokat mutatnak, de az ezen idő szerinti szükségletre még elegendők.

Luczerna ára nem változott, megbízható árúak még mindig jó kelete van, olasz eredetűből néhány kocsi-rakomány kelt el, ellenben az amerikai eredetű még a legmesszebb menő eredmények mellett sem volt elárúsítható.

Bükkönynek nagyobb a kereslete, mint kínálata, az ára nagyon szilárd, sőt inkább emelkedő.

Takaromány-répa mag ez idő szerint a fogyasztás főcikkeinek egyikét képezi, az ebbeli forgalom terjedelmével felülmúlja a múlt évi ilyenkorit, és az árak a külföldön folytonosan emelkedők.

Jegyzések nyers áruért 100 kilónként Budapesten:

Vörös lóhere, új	40—47	frt.
„ „ „ mult évi	36—40	„
Luczerna magyar, mult évi	45—50	„
„ „ francia, új	68—70	„
„ „ olasz, új	45—55	„
Baltacsim	13—13 1/2	„
Muhar	5 3/4—6	„
Bükköny	6—6 1/4	„

C s a r n o k .

A szerelem.

— A Közérdek részére írta Marossy G. László. —

Nagy beteg szegény. Lázás álmok gyöttrik. A forró izzadság patakszik hófehér vánkosára. Tehetetlenül fekszik ágyában, csak a szív, ez a perpetuum mobile, lüktet lassan, vontatottan, mert már tusázik a kéréltetlen halállal.

Arcán olykor egy-egy fájdalmas vonaglás suhan el, mely egész testét megregetteti. Szemei mereven, fénytelenül szegődnek a mennyezetre, csak akkor csukódik be egy rövidke pillanatra, ha egy szívből jövő, fájó sóhaj hagyja el viasz-sárga, de már-már kékbe játszó ajakát.

Ilyenkor beesett szemei megtelnek könnyekkel, melyeket nagy fájdalom szült, utat törnek maguknak s lassan folydogálnak, míg egy gyors iramodással lehullanak a fehér vánkosra s ez, mint a sivatag, magába szívja őket. Így megy ez már napok óta.

A szerelem döntötte a halál karjaiba. Szeretett önzetlenül, igazán. Pedig jól tudta, hogy a szerelem a legnagyobb átok, melyet a végzet az embert megverté, mert ez a legutolsó és legválságosabb kísérlet, melyet az ember tesz, hogy belső világának magányából kitörjön.

A lelket őrli izgalom azon ideges, görcsös reszketése vonaglott át rajta, mely a fuldoló zokogás kitöréseit szokta megelőzni, midőn a fájdalom átszakítja gátjait s a sokáig visszafojtott keserűség a könnyek árjában tör ki.

Az a hatalmas érzélem, a szerelem, e betegen is erőt vett. Összerombolta lelkét, szétmarcangolta szívet. Ezt a sebet egy oly férfi ütötte szívében, ki elég gyáva volt megtörni egy leányt, de megmenteni nem volt elég erős.

Az erdő misztikus zugása, a patak vidám csacsogása, a madarak bájos éneke még jobban sorvasztották megsebzett szívet.

Nem volt nyugta többé. A szívében támadt őr, melyet az igaz szerelem vált magának, betölthetnival vélté egy olyan férfi

tiszta szerelmével, kivel majdan egyesülve, a boldogság fényes útján haladhatnak az ember céljához, a véghez.

Szépen kihímezte az élet mezejét, hol csupa illatos virág terem, s mily boldogan fogja élvezhetni e szende virágok illatát. De a sors másként határozott.

Nem gondolta, hogy a boldog életet jelző virágok között szurós tövis is vannak, melyek ugyanazt a szerepkört töltik be, mint az ember életében a rossz, mások életére törő emberek: ha megközelítjük őket, megmarnak bennünket.

Már szívta bódító illatát a szerelemnek, már magáénak hitte a nyiló rózsát, melyet szívének teljes hevével ápolt, mikor a sors, ez a változó démon, belecsapott. életének szépen meghangolt hurjaiba s vége szakadt az ábrándos melodiáknak, tönkre tette már-már megvalósulni kezdő boldogságát.

A férfi elfordult tőle, megvetette-öt.

A bánat lassu méregként ölte, marcangolta szívét s oly messze volt a vigasz, hogy arra nem is gondolhatott.

Ha az álom jótékony tündére lezárta egy rövid időre hamvas szempilláit s elvezette őt oda, hol csak boldogság terem, olyankor arca kipirult, keble zilált, ajka vonaglott s az öröm hatása alatt ismét csak felebredt. Akkor aztán megint maga előtt látta a sivár valót, a boldogtalanságot.

— De miért is kell meghalnom, mikor még alig éltem? Vagy ezen a földön nincs már számomra boldogság? Oh, de inkább meghalni, mint boldogtalanul élni. De ezen a földön, hol az erényt sárral tiporják, hol az érdekek kormányozzák a szív működését s, itt nincs boldogság.

A nap szórta tüzes sugarait. A madarak vidám danája hallatszott a beteghez. Oly szépen, oly vidáman énekeltek, mintha azt akarták volna mondani, mégis van boldogság a földön, de nem az emberek között, mert ezek romlottak, fásultak.

A ház udvarán levő olajfa bódító illatát szórta szerte-szét. Ágain egy madár-pár vígan csacsogott, mely vigságnak hangjait a szellő magával ragadta.

A leány ezt hallván, szemei megteltek néhez könnyekkel s alig hallhatóan susogta:
— Oh, mily boldogok!

Aztán teste megmerevedett, ajka megkékült s a kis madárka elhallgatott egy pillanatra, mintha egyet gondolt volna, és egy gyors röppenéssel a nyitott ablak párkányzatán termett.

Ott először halkán, szívhez szólóan zokogott, majd vigasztalólag csacsogott, azután fenséges szilajsággal átcsapott a hangok magasabb régiójába, mintha ez lenne utolsó dala, aztán mind inkább lejjebb ereszkedett hanglétráján s szép csendesen elhallgatott.

Alkonyodott. A nap végső sugarait lövelte a bitoros láthatárról.

Csend lett. Már nem csevegtek a madarak, elhallgatott már minden. Csend volt és sötét.

És az esti alkony magával hozta a kaszás csontvázat is.

A beteg-szoba sötét sarkában, ott az ártatlan hófehér párnák között pedig fájdalommasan vonaglott egy szív, haláluságát küzdötte egy lélek.

... A magasra halmozott párnán egy viasz-sárga, élettelen arc, hideg, kihült

szív, életnélküli test, nyoma a magasba szállott léleknek ...

A postás kisasszony elvégezte a hivatalos dolgát. El Expediálta a napi postát és nyugodt lelkiismerettel ült a fakó zongorához. Az elsárgult és félig eltört billentyűket ütögette, és egy régi időkre emlékeztető dunavidéki valczert játszott le gyorsan, azután hirtelen oda fordult Nemes Péterhez, a község érdemes pennájához és pajkosan kérdezte:

— Ő szebben játszott? Ugy-e, hogy szebben? Mondja, igen vagy nem? ...

— Dehogyan is játszott volna szebben ő? Nem, ezerszer nem. Szépen csak maga tud; ami szép, azt mind egyedül csak maga tudhatja.

És kevés vártatva hozzátette a postás kisasszony:

— Mondja, szerette őt? Ugy-e jobban, sokkal jobban, mint engem?

— Nem, sohasem szerettem, csak magát és egyedül magát szerettem minduntalan.

Egymás karjaiba fonódtak, csókot csókra váltottak és boldogok voltak határtalanul.

... Amott meg a halál hajlékában, összetörtén sirt, zokogott az anya, és fohászat az Egek urához küldötte, mondván:

— Uram Isten, verd meg ...

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Előre bátorodom a birtokos uraknak szives tudomásukra hozni, hogy **valódi javított** Wermorel peronoszpor-permetezőim már utban vannak, ezekből a múlt évben is közel 40 drbot adtam el és aki csak tehette, még utána rendelt; ez biztosítást nyújt, hogy ezek a legjobbak. Az idén érkezendők között még az a javítás is van, hogy folyadék-tartójuk oly kemény ércből készül, mely képes a kékkő-oidat pusztításának ellent állani. **Legkönnyebben szétszedhető**, bárki által igazítható és összeállítható. **Teljes jótállás** mellett árusítom el 12 és 14 frton. Ezek felől Deak Tamás ur, Budapest székesfőváros szőlő- és gyümölcsgazdasági intézője, úgy nyilatkozik, hogy ez idő szerint a legjobbak. Ugy a minta permetező, mint a nyilatkozat nálam már is megtekinthető. Kékkő **legerősebb**, legolcsóbb napi áron, nálam mindig kapható. Nemes aczélből készült **kaszáimat** jótállás mellett jó előre szintén ajánlom.

Bethlen-utczában

3 szoba, konyha, pincze, disznó-ól, tyukketrecz, és fás kamarával ellátva kiadó.

Bővebben értekezhetni Bisztritsány Lajosnál.

A leghiresebb gőzmalmi liszteket leszállított áron ajánlom.

Tisztelettel értesítjük az építető közönséget, vállalkozókat és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztritsány Lajos** urhoz Nagy-Enyedre nagyobb mennyiségű

ROMAN és PORTLAND CZEMENTET

küldtünk. A beocsini cément legjobbnak bizonyult minden gyártmány felett. Bizományosunk bármely állomásra a fentebbi beocsini gyártmányokból legolcsóbban szállit bármekkora mennyiséget.

1845 11-52

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt mindenkinek ajánlok. Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredményről szavatolok, ellenben a pénzt teljesen visszaadom. **Friss caviárt, angolnát, pisztrángot, szárdiniát és orosz halakat** jutányosan ajánlok.

Egy 13-14 éves **tanulónak** elfogadtatik.

Bisztritsány Lajos.

Friss székely túró és kaskavál mindig kapható.

Steárin gyertya egy csomag 35 krajczár.

Kitűnő jó ízű cuba-kávé kilója 1.60, 2-2.10.

